Sammenhænge mellem unges begrundelser for studievalg og frafald på de videregående uddannelser

EVA
DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Sammenhænge mellem unges begrundelser for studievalg og frafald på de videregående uddannelser

1	Resumé	4
2	Hvad begrunder de unge deres studievalg med?	8
2.1	Unge vælger studie med både hjerte og hjerne	8
3	Studievalgsbegrundelser og frafald	13
3.1	Bivariate sammenhænge mellem studievalgsbegrundelser og frafaldsrisiko	14
3.2	Hvilke sammenhænge mellem studievalgsbegrundelser og frafaldsrisiko kan fortolkes som indikationer af effekter?	16
4	Hvad karakteriserer unge med studievalgsbegrundelser relateret til frafald?	19
4.1	Studievalg på baggrund af faglig interesse hænger sammen med motivation for at starte på uddannelsen	19
4.2	Studievalg, der træffes for at gøre familien glad og stolt, er mere udbredt blandt indvandrere og efterkommere	20
4.3	Unge med lave karakterer er mere tilbøjelige til at vælge uddannelser med henblik på at søge anden uddannelse	22
	Appendiks A – Litteraturliste	24
	Appendiks B – Yderligere figurer og tabeller	25
	Appendiks C – Data, metode og organisering	35
	Appendiks D – Vægtningsstrategi	38

1 Resumé

Dette notat belyser, hvad de unge vægter højest, når de vælger studie, og om der er en sammenhæng mellem begrundelserne for studievalget, og om den studerende falder fra studiet i løbet af det første år. Analysen giver svar på:

- Hvordan begrunder de unge deres studievalg? (kapitel 2)
- Hvilke sammenhænge er der mellem de unges studievalgsbegrundelser og deres senere frafaldsrisiko på studiet? Og kan visse sammenhænge fortolkes som indikationer på årsagssammenhænge (effekter)? (kapitel 3)
- Hvad karakteriserer unge, der vælger studie efter de studievalgsbegrundelser, der er relateret til frafald? (kapitel 4).

Baggrund

Hvert år søger omkring 90.000 unge ind på en videregående uddannelse. Den uddannelse, de vælger, har stor betydning for de unges senere arbejdsliv og videre livsforløb. Mange unge oplever uddannelsesvalget som en stor beslutning, der er svær at træffe, på trods af at omverdenen står i kø med gode råd – om fx at vælge uddannelse ud fra faglig interesse, gode jobmuligheder eller en høj løn.

Dette notat giver et indblik i, hvordan de unge begrunder deres studievalg, og hvordan begrundelserne hænger sammen med deres senere risiko for at falde fra.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har i en tidligere analyse vist, at unge, der formår at træffe afklarede studievalg, får en markant lavere risiko for at falde fra deres studie på første år, end unge, der ikke træffer afklarede studievalg (2018). Men hvad ligger egentlig til grund for de unges studievalg? EVA (2017) har påvist, at de unge i høj grad vælger studie med både hjerne og hjerte. I dette notat vil vi bygge videre på den viden og undersøge de unges studievalgsbegrundelser mere i dybden.
International forskning har vist en sammenhæng mellem de studerendes begrundelser for studievalg og deres frafald (Harvey, Drew, & Smith (2006) og Tinto (1993). I en dansk kontekst finder Uddannelses- og Forskningsministeriet (2018), at studieskiftere i deres andet studievalg i højere grad betoner faglig interesse for uddannelsen og gode beskæftigelsesmuligheder, end de gjorde i deres første studievalg. Det tyder altså på, at valget af begrundelser skifter fra det første til andet studievalg, hvilket muligvis kan hænge sammen med en øget refleksion over studievalget. I en dansk kontekst er der ikke tidligere gennemført dækkende undersøgelser af, hvad de studerende begrunder deres studievalg med, og hvordan dette hænger sammen med deres risiko for at falde fra senere på studiet.

Målgrupper

Notatet præsenterer ny viden, der er relevant for flere målgrupper: Studievejledere i de syv studievalgscentre, medarbejdere på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser, der hjælper studerende i deres studievalgsproces, og medarbejdere på videregående uddannelser, der arbejder med fastholdelse. Desuden kan notatet spille ind i en bredere uddannelsespolitisk debat, hvor de unges studievalg med jævne mellemrum er genstand for diskussion, samt inspirere de unge, der står foran at skulle træffe deres studievalg.

Resultater

Notatet har fem hovedresultater, der beskrives nedenfor.

1. Unge vælger studie med både hjerne og hjerte

Når unge vælger videregående uddannelse, er det først og fremmest med hjertet, men også med hjernen. Langt de fleste begrunder studievalget med deres faglige interesse for uddannelsen. I 2018 svarede i alt 90 % af de optagne, at den faglige interesse for uddannelsen i høj grad eller i meget høj grad var afgørende for deres beslutning om at søge ind på uddannelsen. Dernæst angav 63 % ønsket om at blive en mere dannet eller vidende person som afgørende for deres studievalg.

De unge tænkte dog også på, hvad der skal ske efter uddannelsen: 56 % af de optagne i 2018 angav således, at gode beskæftigelsesmuligheder var afgørende for deres studievalg. Herudover angav 39 % af de optagne den geografiske placering af uddannelsen som afgørende for deres studievalg. Forhold som høj indkomst og prestige var derimod afgørende for færre unge i 2018 (henholdsvis 25 % og 11 %).

Der er de samme mønstre i de unges studievalgsbegrundelser i både 2016, 2017 og 2018, og når der ses på universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne hver for sig.

2. Unge, der vælger studie efter faglig interesse, har markant mindre risiko for at falde fra

Analyserne viser, at unge, der vælger studie efter faglig interesse, har markant mindre risiko for at falde fra deres studie i løbet af det første år. Frafaldet på første studieår er 18 % blandt studerende optaget i sommeren 2016, som valgte studie ud fra faglig interesse, mens det er 29 % blandt studerende, som i mindre grad valgte efter faglig interesse.

Når sammenhængen så vidt muligt isoleres fra andre forhold, bliver forskellen mindre. Men unge, der vælger studie ud fra faglig interesse for uddannelsen, har stadig seks procentpoint lavere risiko for at falde fra uddannelsen i løbet af det første studieår, sammenlignet med unge som ikke vælger studie efter faglig interesse. Det samlede førsteårsfrafald var på 19 % blandt de optagne på en videregående uddannelse i sommeren 2016. I det lys er en forskel på seks procentpoint en forskel af en væsentlig størrelse. Dermed indikerer analyserne også, at det at vælge uddannelse efter faglig interesse beskytter de unge mod at falde fra i løbet af det første år på uddannelsen.

3. Unge, der vælger studie for at gøre familien glad og stolt eller for at komme ind på en anden uddannelse, har større risiko for at falde fra

Unge, der vælger studie for at gøre familien glad og stolt eller for at komme ind på en anden uddannelse, har større risiko for at falde fra studiet det første studieår. Dette gælder også, når sammenhængene så vidt muligt isoleres fra andre forhold. Dermed indikerer analyserne, at det at vælge uddannelse efter disse begrundelser kan øge risikoen for, at de unge falder fra i løbet af det første år på uddannelsen.

- Unge, der vælger studie for at gøre familien glad og stolt, har alt andet lige to procentpoint højere risiko for at falde fra.
- Unge, der vælger studie for at komme ind på en anden uddannelse, har alt andet lige tre procentpoint højere risiko for at falde fra.

4. Unge, der vælger studie efter de studievalgsbegrundelser, der er relateret til frafald, deler en række karakteristika

Notatet viser en række fællestræk for unge, der begrunder deres studievalg med de tre studievalgsbegrundelser, der er relateret til frafald. De tre studievalgsbegrundelser er: hvis den unge *ikke* vælger studie af faglig interesse, vælger studie for at gøre familien glad og stolt eller for at øge chancerne for at komme ind på et andet studie.

De fælles karakteristika for disse unge er, at de unge generelt har et lavere adgangsgivende karaktergennemsnit (en større andel med 7 eller derunder), færre er blevet optaget på deres førsteprioritet, og der er en mindre andel med dansk herkomst. Blandt unge, der ikke vælger studie ud fra faglig interesse, er der endvidere en større andel, der er mindre motiverede for at starte på uddannelsen, og en større andel, der er mindre afklarede med deres studievalg.

5. De fleste studievalgsbegrundelser kan ikke relateres til frafald

De unges studievalgsbegrundelser ser i de fleste tilfælde ikke ud til at have betydning for deres senere frafaldsrisiko. For syv af de ti studievalgsbegrundelser, fx høj indkomst, prestige og den geografiske placering af uddannelsen, er der ikke indikationer på, at det at vælge på baggrund af disse begrundelser – eller alternativt at se bort fra dem – påvirker studerendes frafaldsrisiko.

Perspektivering

Notatets analyser giver anledning til perspektiver, som notatets målgrupper kan lade sig inspirere af.

Overvej målrettede studievalgsindsatser

Notatet viser, at unge, der vælger studie efter faglig interesse, har mindre risiko for at falde fra deres studie, og at disse unge ofte er både afklarede med uddannelsesvalget og motiverede for at starte på uddannelsen. Dermed peger resultaterne på, at det kan være en god ide for studievejledere at rådgive unge til at gå efter at finde en uddannelse, der matcher deres faglige interesse, i stedet for at vælge studie for at tilfredsstille andres ønsker og behov.

Analyserne viser dog også, at dette råd måske ikke er så nemt at følge for alle. Unge, der ikke vælger studie efter faglig interesse for uddannelsen eller vælger studie for at gøre familien glad og

stolt, deler karakteristika såsom lave karakterer. Der kan altså være tale om en gruppe, som har mere vanskeligt ved at finde – og komme ind på – et studie, der matcher deres faglige interesse, og som gør dem afklarede med studievalget og motiverede for at starte på uddannelsen. På den baggrund giver analyserne anledning til at overveje, om man kan understøtte denne gruppe af unge bedre i deres studievalg, fx gennem indsatser, hvor man mere målrettet forsøger at styrke disse unges afklaring og refleksion med hensyn til studievalget

Anspor de unge til både at tænke på studielivet og på tiden efter i deres studievalg

Notatets analyser angår kun sammenhængene mellem de unges studievalg og første år af deres studietid. Men valget af videregående uddannelse får, som nævnt indledningsvist, stor betydning for de unges videre livsforløb. Det er derfor vigtigt, at man i rådgivningen af de unge også understøtter dem i at have et strategisk perspektiv på deres uddannelsesvalg, som rækker ud over den periode, de går på uddannelsen.

Analyserne viser, at de fleste studievalgsbegrundelser ikke kan relateres til frafald. Resultatet indikerer dermed, at de unge – med nogle vigtige undtagelser (jf. ovenfor) – kan vælge studie ud fra de bevæggrunde, de ønsker – fx prestige, høj indkomst eller at blive en mere dannet eller vidende person – uden at skulle bekymre sig om, om at deres studievalg vil påvirke deres frafaldsrisiko. Men også her er det vigtigt at være opmærksom på, at resultatet ikke betyder, at disse studievalgsbevæggrunde er uvigtige. Det er fx oplagt, at unge, der vælger uddannelse på baggrund af de forventede beskæftigelsesmuligheder eller forventet indkomst – vil have lettere ved at komme i job efter endt studie, end unge der ikke har de forhold med i deres studievalgsovervejelser. Uddannelses- og Forskningsministeriet (2018) viste, at studieskiftere i deres andet studievalg i højere grad betonede både faglig interesse for uddannelsen og gode beskæftigelsesmuligheder. Det resultat indikerer, at de unge i deres andet – og må man antage – mere velovervejede studievalg både tænker på studielivet og på tiden efter. Hvis man på et tidligere tidspunkt kunne styrke denne gruppes refleksion med hensyn til de forskellige studievalgsbegrundelser, er der således – på baggrund af analysens resultater – grund til at tro, at man i højere grad kunne undgå, at de unge træffer studievalg, der ender med at føre til frafald.

Datagrundlag

Notatet bygger på data fra EVA's forløbsanalyse på de videregående uddannelser, der siden 2016 har fulgt de optagne på de videregående uddannelser via en række surveys gennem deres første studieår. I notatet indgår spørgeskemadata fra det første spørgeskema for både 2016-, 2017- og 2018-kohorten. Spørgeskemaet blev udsendt i henholdsvis august 2016, august 2017 og august 2018, umiddelbart efter at de studerende havde fået svar om, at de var optaget, men før de startede på studiet. 24.674 svarede på skemaet i 2016, hvilket svarer til en svarprocent på 55,7. I 2017 var tallene 24.745 svar og en svarprocent på 55,9. I 2018 var tallene 21.824 svar og en svarprocent på 40,9. Til spørgeskemadataene er koblet registerdata fra Danmarks Statistik samt frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Se appendiks C for yderligere oplysninger om data, metode og organisering.

2 Hvad begrunder de unge deres studievalg med?

Kapitel 2 viser, at de unge vælger studie med både hjerte og hjerne. Langt de fleste unge begrunder studievalget med deres faglige interesse for uddannelsen[1]. Dernæst begrunder omtrent to ud af tre optagne deres studievalg med, at de ønsker at blive en mere dannet eller vidende person, mens lidt over halvdelen ønsker at sikre sig gode beskæftigelsesmuligheder efter endt studie. Forhold som høj indkomst og prestige angives kun af et mindretal af de optagne som væsentlige begrundelser for deres studievalg.

De unges rangering af studievalgsbegrundelserne er uændret over tid mellem 2016, 2017 og 2018. Der er også kun små ændringer, når der ses på udviklingen over tid for hver af de forskellige studievalgsbegrundelser hver for sig. Der er derudover kun mindre forskelle mellem universiteterne, professionshøjskolerne og erhvervsakademierne. Det peger altså samlet set på et meget stabilt mønster i studievalgsbegrundelserne, som gør sig bredt gældende blandt unge over tid og i de forskellige uddannelsessektorer.

2.1 Unge vælger studie med både hjerte og hjerne

Figur 2.1 viser, at de unge vælger videregående uddannelse med både hjerte og hjerne. Langt de fleste optagne i 2018 begrundede deres studievalg med faglig interesse for uddannelsen. Figuren viser, at i alt 90 % af de optagne angav, at deres faglige interesse for uddannelsen i høj grad eller i meget høj grad var afgørende for deres beslutning om at søge uddannelsen. Ønsket om at blive dannet eller vidende er den studievalgsbegrundelse, næstflest pegede på som afgørende (63 %).

Den tredjemest anvendte begrundelse for studievalget er gode beskæftigelsesmuligheder. 56 % af de optagne angav således, at beskæftigelsesmuligheder i høj eller meget høj grad var afgørende for deres beslutning. Der var også ganske mange optagne, der pegede på den geografiske placering af uddannelsen (39 %) og det sociale miljø på uddannelsen (29 %) som afgørende for deres studievalg. Derimod var det kun mellem 10 og 20 %, der begrundede studievalget med følgende forhold: [2]

- Jeg blev anbefalet uddannelsen af en bekendt (16 %)

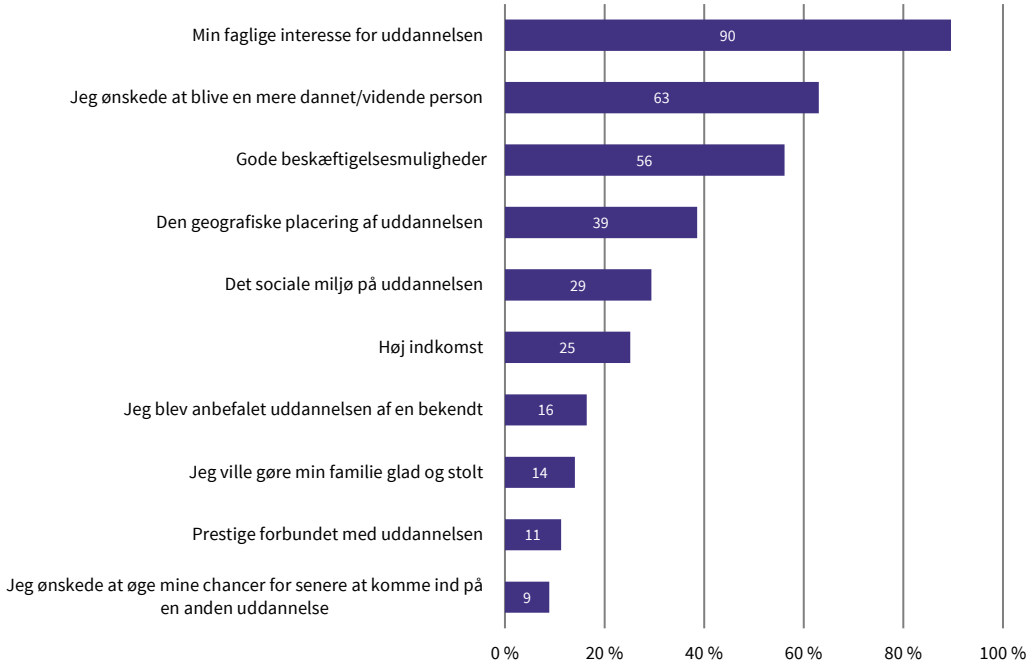
1 Optagne, der *begrundede* deres studievalg med et givent forhold, er optagne, der "I høj grad" eller "I meget høj grad" erklærer sig enig i, at det givne forhold var afgørende for deres beslutning om at søge ind på den uddannelse, de er blevet optaget på. Optagne, der i *mindre grad begrundede* deres studievalg et givent forhold, er optagne, der "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" erklærer sig enig i, at det givne forhold var afgørende for deres beslutning om at søge ind på den uddannelse, de er blevet optaget på. Den oprindelige svarfordeling på de ti studievalgsbegrundelser, der er adspurgt om, kan findes i appendiksfigur B.1.

2 De tilspurgte udsagn om studievalgsbegrundelser korrelerer moderat eller svagt med hinanden, hvorfor der ikke er grund til at tro, at forskellene mellem udsagnene er drevet af de samme unge. Der findes detaljeret information om samtlige korrelationer i appendikstabel B.1.

- Jeg ville gøre min familie glad og stolt (14 %)
- Prestige forbundet med uddannelsen (11 %)
- Jeg ønskede at øge mine chancer for senere at komme ind på en anden uddannelse (9 %).[3]

FIGUR 2.1

De optagnes begrundelser for studievalget i sorteret rækkefølge (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten.
Note: Figuren viser unge, der i alt har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?" på de videregående uddannelser i 2018. N = 17.996

2.1.1 Næsten ingen udvikling i de optagnes studievalgsbegrundelser over årene 2016, 2017 og 2018

Figur 2.2 viser, at de unges rangering af begrundelserne for deres studievalg er uændret mellem 2016, 2017 og 2018. Figuren viser også, at der kun er sket små ændringer, når der ses på udviklingen over tid for hver af de forskellige studievalgsbegrundelser hver for sig. Ændringerne er:

- *Stigning over tid*: Der er i tidsperioden sket en stigning i andelen, som begrundede studievalget med ønsket om høj indkomst. Den samlede andel stiger fra 19 % i 2016 til 25 % i 2017 og 2018. Stigningen er ikke udtryk for en generel tendens på tværs af de optagne på forskellige uddannel-

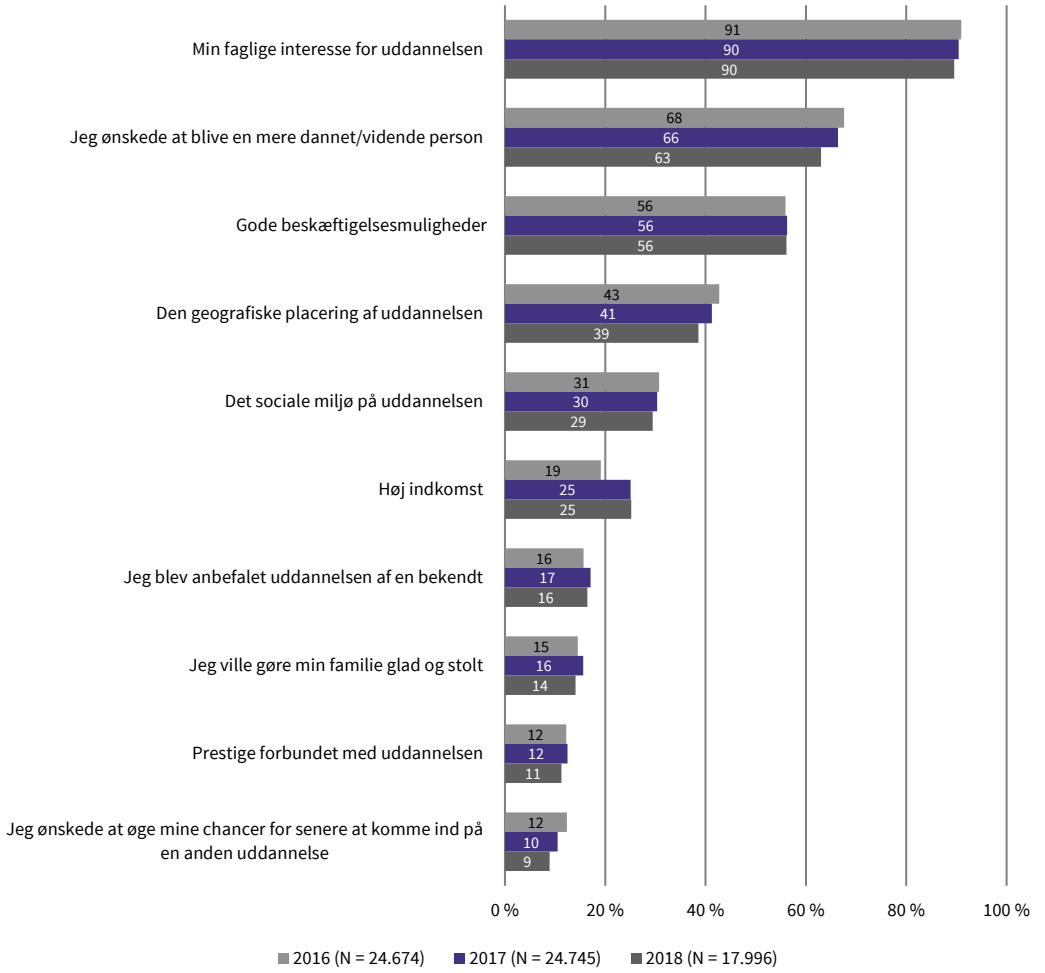
3 Figur B.1 i appendiks B svarer til figur 2.1, bortset fra, at her er er de unges besvarelser i alle de fem oprindelige svarkategorier vist.

ser, men dækker over forskydninger i begge retninger. På nogle uddannelser, fx pædagog- og læreruddannelsen, betoner en større andel af de optagne høj indkomst over tid, mens andelene falder på andre, fx diplomingeniør og de fleste humanistiske uddannelser.

- *Fald over tid*: I tidsperioden er der også sket et fald i andelen, der angav ønsket om at blive dannet eller vidende, samt vigtigheden af den geografiske placering af uddannelsen (henholdsvis fra 68 % til 63 % samt fra 43 % til 39 %). Derudover er der også sket et fald i andelen, der begrundede studievalget med at øge chancerne for at komme ind på en anden uddannelse (fra 12 % i 2016 til 9 % i 2018).

FIGUR 2.2

De optagnes begrundelser for studievalget over tid i sorteret rækkefølge (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-, 2017- og 2018-kohorterne.
Note: Figuren viser unge, der i alt har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?" i henholdsvis 2016, 2017 og 2018. Forskellene er testet med en ensidet variansanalyse, ANOVA, som finder samtlige forskelle signifikante.

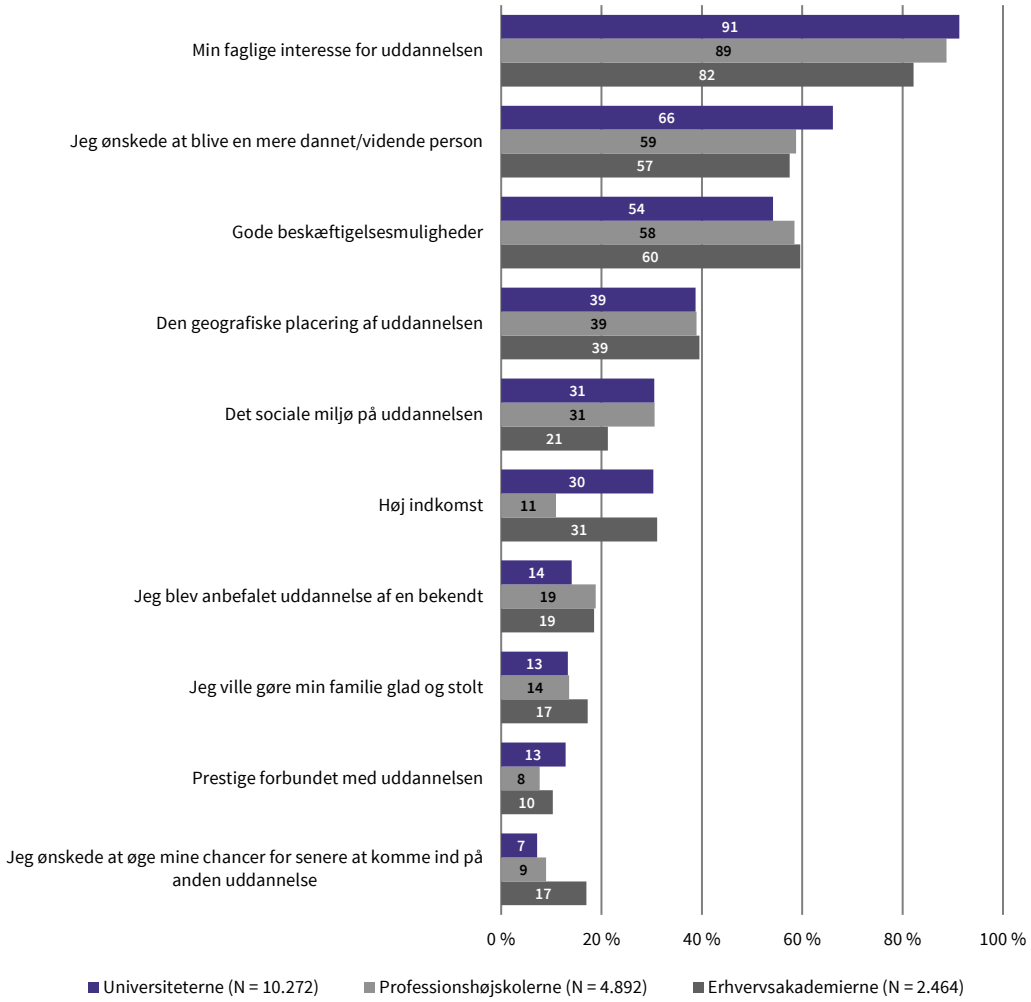
2.1.2 Optagne i de forskellige sektorer vælger studie ud fra samme begrundelser

Figur 2.3 viser, at de optagne på erhvervsakademierne, professionshøjskolerne og universiteterne generelt prioriterede de samme forhold i deres studievalg. Der er dog også enkelte forskelle mellem sektorerne:

- På universiteterne begrundede en større andel af de optagne studievalget med deres faglige interesse. 91 % af de optagne på universiteterne valgte studie med afsæt i deres faglige interesse. Det samme gjaldt for 89 % og 82 % på hhv. professionshøjskolerne og erhvervsakademierne. Derudover begrundede en større andel af de optagne på universiteterne studievalget med ønsket om at blive en mere dannet eller vidende person (66 % mod 57 % og 59 % på hhv. erhvervsakademierne og professionshøjskolerne).
- På professionshøjskolerne begrundede en mindre andel af de optagne studievalget med ønsket om høj indkomst. Kun 11 % af de optagne på professionshøjskolerne valgte studie for at få et job med høj indkomst. Det samme gælder for mellem hver fjerde eller femte på erhvervsakademierne og universiteterne (hhv. 30 % og 31 %).
- På erhvervsakademierne valgte en større andel af de optagne uddannelse med henblik på at øge chancerne for senere at komme ind på en anden uddannelse (17 % mod 9 % og 7 % på hhv. professionshøjskolerne og universiteterne.) Derudover begrundede en mindre andel af de optagne på erhvervsakademierne deres studievalg med det sociale miljø på uddannelsen (21 % mod 31 % på professionshøjskolerne og universiteterne).

FIGUR 2.3

De optagnes begrundelser for studievalget på tværs af sektorer i sorteret rækkefølge (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten.
Note: Figuren viser unge, der i alt har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?" på henholdsvis erhvervsakademierne, professionshøjskolerne og universiteterne i 2018. Forskellene er testet med en ensidet variansanalyse, ANOVA, som finder forskellene signifikante med undtagelse af studievalgsbegrundelsen: "Den geografiske placering af uddannelsen".

3 Studievalgsbegrundelser og frafald

I kapitel 3 ser vi nærmere på, hvordan de optagnes studievalgsbegrundelser hænger sammen med deres risiko for at falde fra studiet i løbet af det første studieår. Vi ser i kapitlet på sammenhængene på to måder. Vi ser først på de bivariate, deskriptive sammenhænge mellem studievalgsbegrundelserne og frafald. Herefter undersøger vi, om visse af sammenhængene kan være udtryk for indikationer på årsagssammenhænge (effekter). Begge dele kan være vigtig information. De bivariate sammenhænge siger noget om, hvilke grupper af studerende der kan være i risiko for at falde fra. Årsagssammenhænge siger tilmed noget om, hvilke studievalgsbegrundelser der enten kan forøge eller formindske den enkelte unges frafaldsrisiko. Årsagssammenhænge er forbundet med større usikkerhed. Vores data giver os dog mulighed for at finde indikationer på årsagssammenhænge.

Resultaterne giver følgende indikationer på årsagssammenhænge:

- Der er indikationer af, at studievalg efter faglig interesse for uddannelsen mindsker frafaldsrisikoen. Når der kontrolleres for en række relevante forhold, er der fortsat betydelige forskelle i frafaldsrisiko mellem optagne, der begrundede deres studievalg med faglig interesse, og optagne, der i mindre grad gjorde det. Det indikerer, at de unge mindsker risikoen for at falde fra uddannelsen, hvis de vælger studie efter deres faglige interesse for uddannelsen.
- Der er indikationer af, at studievalg ud fra at øge chancerne for at komme ind på en anden uddannelse eller for at gøre familien glad og stolt øger frafaldsrisikoen. Når der kontrolleres for en række relevante forhold, er der fortsat forskelle i frafaldsrisiko mellem optagne, der begrundede studievalget med, at de ville øge chancerne for at komme ind på en anden uddannelser, eller med at de vil gøre deres familie glad og stolt, og optagne, der ikke valgte studie efter de begrundelser. Analyserne indikerer dermed, at de unge øger risikoen for at falde fra på uddannelsen, hvis de vælger studie på baggrund af disse begrundelser.

Kapitlet viser også bivariate sammenhænge mellem frafald og studievalgsbegrundelserne om det sociale miljø på uddannelsen og om at have fået anbefalet uddannelsen af en bekendt. For disse to sammenhænge er der dog ikke indikationer af, at de kan være udtryk for årsagssammenhænge.

De fleste studievalgsbegrundelser kan derfor ikke relateres til frafald. For syv af de ti studievalgsbegrundelser er der ikke indikationer på, at det at vælge på baggrund af disse begrundelser – eller alternativt at se bort fra dem – påvirker studerendes frafaldsrisiko, når der kontrolleres for en række baggrundsforhold.

3.1 Bivariate sammenhænge mellem studievalgsbegrundelser og frafaldsrisiko

Figur 3.1 illustrerer de bivariate, deskriptive sammenhænge mellem de optagnes studievalgsbegrundelser og frafaldet i løbet af det første år på uddannelsen.

3.1.1 Unge, der vælger uddannelse efter faglig interesse, socialt miljø eller på baggrund af en anbefaling, falder mindre fra

Figur 3.1 viser en 11 procentpoint forskel i frafaldsprocenterne mellem optagne, der valgte studie efter faglig interesse for uddannelsen, og dem der ikke gjorde det: 18 % af de optagne, som valgte studie begrundet i faglig interesse, falder således fra i løbet af første studieår. Det samme gælder for 29 % af de optagne, som ikke begrundede studievalget med faglig interesse.

Figur 3.1 viser også tre procentpoint forskel i frafaldsprocenten mellem optagne, der valgte studie efter det sociale miljø på uddannelsen, og dem, der ikke gjorde, samt mellem optagne, der valgte studie efter at have fået anbefalet uddannelsen af en bekendt, og dem, der ikke gjorde.

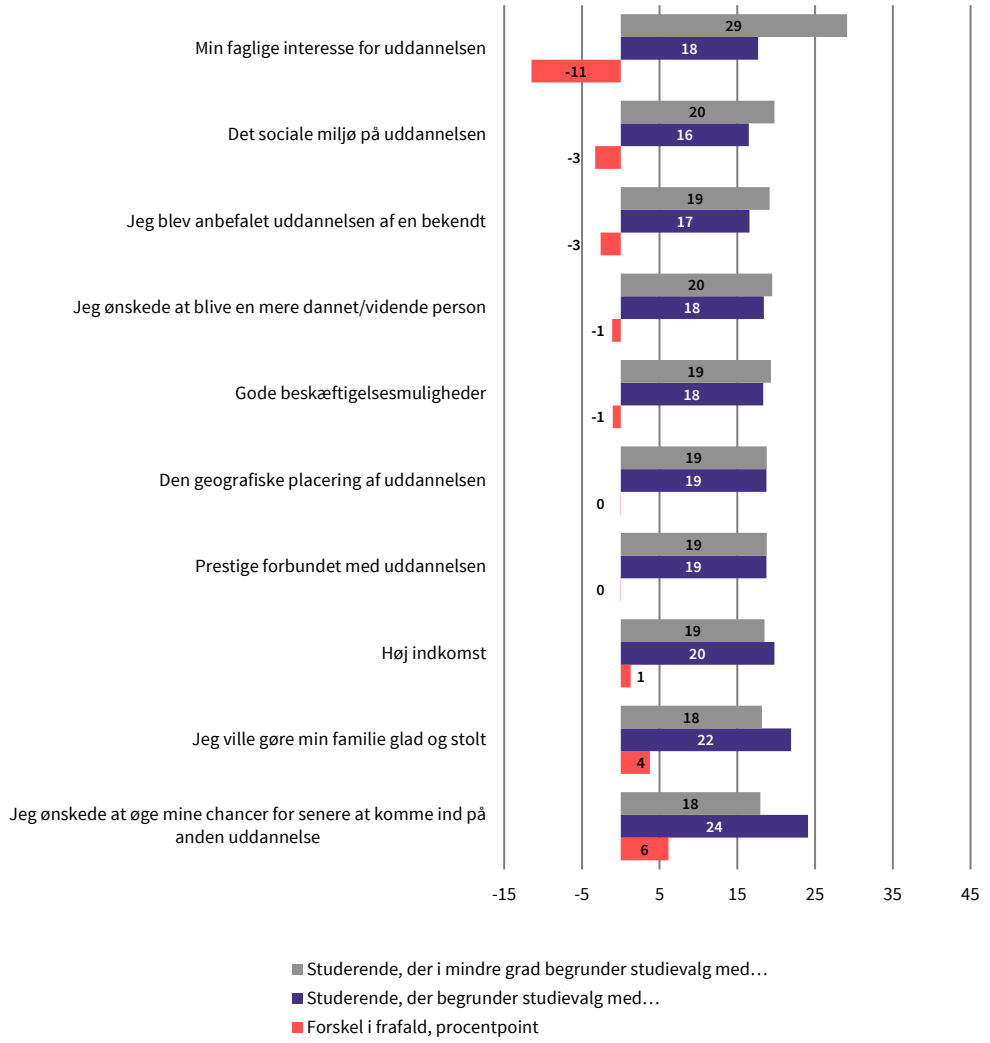
3.1.2 Unge, der vælger uddannelse for at øge chancerne for at komme ind på en anden uddannelse eller for at gøre familien glad og stolt, falder mere fra

Figur 3.1 viser en seks point højere frafaldsprocent for optagne, der begrundede deres studievalg med ønsket om at øge deres chancer for senere at komme ind på en anden uddannelse, sammenlignet med dem, der ikke gjorde det.

Figuren viser også en fire point højere frafaldsprocent for optagne, der begrundede deres studievalg med at ville gøre familien glad og stolt, sammenlignet med dem, der ikke gjorde det.

FIGUR 3.1

Andele af frafaldne inden for hver studievalgsbegrundelse i sorteret rækkefølge efter forskel i frafaldsandele (frafaldsandele i procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1. Afrunding medfører, at forskellen i frafaldet ikke nøjagtigt er de to tal fratrukket hinanden. N = 24.674 studerende.

3.2 Hvilke sammenhænge mellem studievalgsbegrundelser og frafaldsrisiko kan fortolkes som indikationer af effekter?

Figur 3.2 viser, at der for tre af studievalgsbegrundelserne findes statistisk signifikante sammenhænge med frafaldet i løbet af det første studieår, når der kontrolleres for en række relevante faktorer. Det gælder:

- Faglige interesse
- Øge chancer for at komme ind på anden uddannelse
- At ville gøre sin familie glad og stolt.

For størstedelen af de studievalgsbegrundelser, der er adspurgt om, findes der dog ingen statistisk signifikante sammenhænge med frafald.[4] Men for de tre studievalgsbegrundelser ovenfor er der altså indikationer på, at sammenhængene med frafald kan fortolkes som årsagssammenhænge (effekter).

Fra bivariate sammenhænge til indikationer af effekter

For at undersøge spørgsmålet om, hvorvidt de sammenhænge mellem studievalgsbegrundelser og frafald, som fremgår af figur 3.1, kan fortolkes som indikationer på effekter, er sammenhængene blevet undersøgt i kontrollerede modeller, hvor der både kontrolleres for uddannelsesspecifikke og individspecifikke forhold. Sammenhængene mellem studievalgsbegrundelserne og frafald er altså så vidt muligt isoleret fra andre forhold, der kan påvirke både de optagnes studievalgsbegrundelser og deres frafaldsrisiko. Der kontrolleres for alle uddannelsesspecifikke forhold samt individspecifikke forhold som gymnasiekarakterer og forældres uddannelse. Herudover kontrolleres der for de optagnes grad af afklarethed med deres studievalg. Når vi i analyserne refererer til, at alt andet holdes lige, betyder det, at der er kontrolleret for disse forhold.

Se appendiks C for en beskrivelse af kontrolproceduren samt en liste over kontrolvariable.

4 Se tabel B.2 i appendiks B for resultaterne for samtlige ti studievalgsbegrundelser. Se også tabel B.3 for en analyse svarende til model 4 i tabel B.2, dog foretaget med studievalgsbegrundelserne i deres oprindelige form med fem kategorier.

3.2.1 At træffe studievalg på baggrund af faglig interesse ser ud til at mindske frafaldsrisikoen

Optagne, som begrundede deres studievalg med faglig interesse for uddannelsen, har en markant lavere risiko (seks procentpoint) for at falde fra uddannelsen i løbet af det første studieår sammenlignet med de unge, som ikke gør det – når sammenhængen så vidt muligt er isoleret fra andre forhold. Dermed indikerer analyserne, at hvis unge vælger uddannelse på baggrund af faglig interesse, så mindskes deres frafaldsrisiko sammenlignet med, hvis de ikke baserer deres studievalg på deres faglige interesse.

3.2.2 To studievalgsbegrundelser ser ud til at øge frafaldsrisikoen

Optagne, som valgte studie for at øge chancerne for at komme ind en på anden uddannelse, har – alt andet lige – tre procentpoint højere risiko for at falde fra end optagne, som ikke valgte studie efter det. Dermed indikerer analyserne, at det at vælge uddannelse med henblik på at komme videre til en anden uddannelse øger de studerendes frafaldsrisiko. Det er oplagt, at dette kan skyldes, at de studerende stopper på den uddannelse, de er søgt ind på, for i stedet at søge ind på den uddannelse, som de ønsker at komme videre til. En alternativ forklaring kan være, at det ikke er særligt motiverende at studere på en uddannelse, man egentlig ikke ønsker. Hvis man omvendt skal forklare, hvorfor forskellen ikke er større end tre procentpoint, kan det skyldes, at de fleste skal færdiggøre uddannelsen, for at den giver adgang til den anden uddannelse, de ønsker. De bliver derfor på uddannelsen for at færdiggøre den i stedet for at falde fra i løbet af det første studieår.

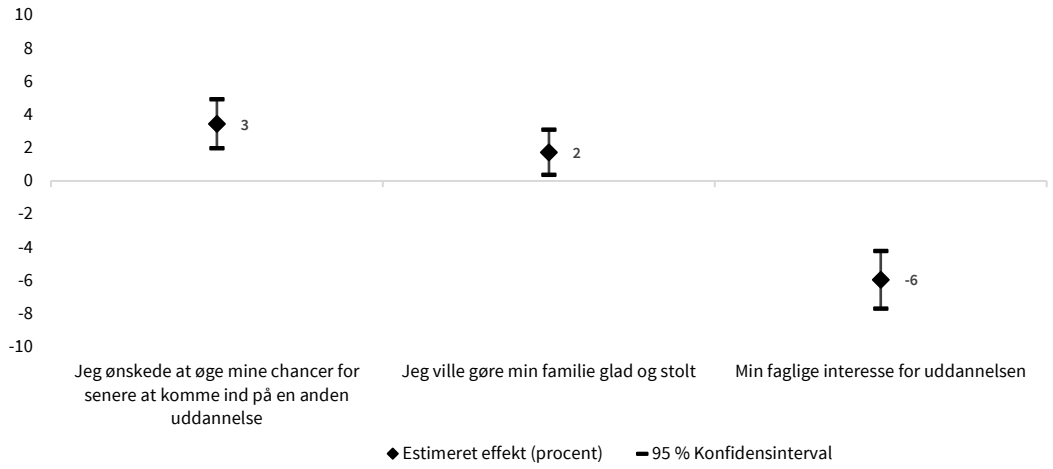
Optagne, som begrundede deres studievalg med at ville gøre deres familie glad og stolt, har – alt andet lige – to procentpoint større risiko for at falde fra i løbet af det første studieår, sammenlignet med optagne, som ikke valgte studie af den grund. Det indikerer, at det at vælge uddannelse for at gøre sin familie glad og stolt ligeledes kan øge risikoen for at falde fra uddannelsen. En oplagt forklaring på det kan være, at man så har valgt studie for at tilfredsstille andres ønsker eller forventninger, mens man måske er gået på kompromis med sine egne ønsker eller interesser.

3.2.3 De fleste studievalgsbegrundelser kan ikke relateres til frafald

For syv af de ti studievalgsbegrundelser er der ikke indikationer på, at det at vælge på baggrund af disse begrundelser – eller alternativt at se bort fra dem – påvirker studerendes frafaldsrisiko. I figur 3.1 sås også sammenhænge mellem frafald og studievalgsbegrundelserne om det sociale miljø på uddannelsen og om at have fået anbefalet uddannelsen af en bekendt. Disse sammenhænge forsvinder dog, når man kontrollerer for de ovenfor nævnte forhold. Dermed indikerer analyserne, at der ikke er indikationer på effekter af disse to studievalgsbegrundelser på frafald. De er derfor ikke med i figur 3.2.

FIGUR 3.2

Sammenhængene mellem de tre begrundelser for studievalget og frafaldsrisiko, der forbliver statistisk signifikante (procentpoint)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Figuren viser regressionsoutput fra analyser med en lineær sandsynlighedsmodel, hvor de forskellige begrundelser for studievalget er dikotome uafhængige variable, og førsteårsfrafald er afhængig variabel. Begrundelser for studievalget måles med spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Optagne, der *begrundede studievalget* med en given faktor, er optagne, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet. Optagne, der *i mindre grad begrundede studievalget* med en given faktor, er studerende, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til samme spørgsmål. I analyserne er uddannelsesudbudsniveauet holdt konstant ved at specificere fixed effects-modeller. Derudover er kontroller på individniveau og afklarethed med studievalget inkluderet i modellerne. Dette svarer til model 4 i tabel B.2. Studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed med studievalget, er ekskluderet. Figuren medtager de tre studievalgsbegrundelser, der er signifikante i model 4 i tabel B.2. N = 23.885.

Konsistente sammenhænge på tværs af uddannelsessektorerne

Regressionsanalyserne er ligeledes foretaget for universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier hver for sig. Resultaterne findes i figurerne B.2, B.3, B.4 i appendiks B. I alle tre sektorer gør de samme sammenhænge sig gældende, som ses i figur 3.2. Der er dog større statistisk usikkerhed og derfor bredere konfidensintervaller. På *professionshøjskolerne* ses tillige en statistisk signifikant sammenhæng for de unge, som vælger studie på baggrund af det sociale miljø på uddannelsen, og frafaldsrisikoen. Disse unge har to procentpoint lavere risiko for at droppe ud end unge på professionshøjskolerne, som ikke vælger studie grundet det sociale miljø.

4 Hvad karakteriserer unge med studievalgsbegrundelser relateret til frafald?

Resultaterne i kapitel 3 viser, at der er indikationer af, at tre ud af ti studievalgsbegrundelser har en effekt på de studerendes frafaldsrisiko. I kapitel 4 dykker vi ned i, hvad der karakteriserer de optagne, der valgte studie på baggrund af begrundelser, som er forbundet med en højere frafaldsrisiko.

Fælles for de optagne: som *ikke* begrundede studievalget med faglig interesse, som valgte studie for at gøre deres familie glad og stolt eller for at øge deres chancer for at komme ind på anden uddannelse, er, at en større andel i disse grupper:

1. Har lavere adgangsgivende karaktergennemsnit
2. Er indvandrere eller efterkommere.

Blandt optagne, der *ikke* begrundede studievalget med faglig interesse, er der derudover en markant større andel, som i mindre grad er motiverede for at starte på uddannelsen og er mindre afklarede med deres studievalg.

Nedenfor præsenteres, hvordan de optagne, der begrundede deres studievalg med en af de tre studievalgsbegrundelser, adskiller sig fra de øvrige studerende. De samlede analyser for hver af de tre studievalgsbegrundelser kan findes i appendiksfigurerne B.5, B.6, B.7.

4.1 Studievalg på baggrund af faglig interesse hænger sammen med motivation for at starte på uddannelsen

Figur 4.1 viser, at optagne, der er meget motiverede for at starte på uddannelsen, for langt de flestes vedkommende også valgte studie efter faglig interesse. 93 % af de optagne, der er meget motiverede for at starte på uddannelsen, begrundede således deres studievalg i faglig interesse for uddannelsen. Blandt de optagne, der er mindre motiverede, valgte kun 66 % studie efter faglig interesse. Der er således en forskel på 27 procentpoint.

Figuren viser også, at der er en sammenhæng mellem tilbøjeligheden til at træffe studievalg på baggrund af faglig interesse for uddannelsen og adgangsgivende karaktergennemsnit. 88 % af de optagne, som har et karaktergennemsnit på 7 eller derunder, begrundede deres studievalg med faglig interesse. Mens 93 % af de optagne, som har et karaktergennemsnit over 7, begrundede deres studievalg med faglig interesse. Der er således en forskel på fem procentpoint.

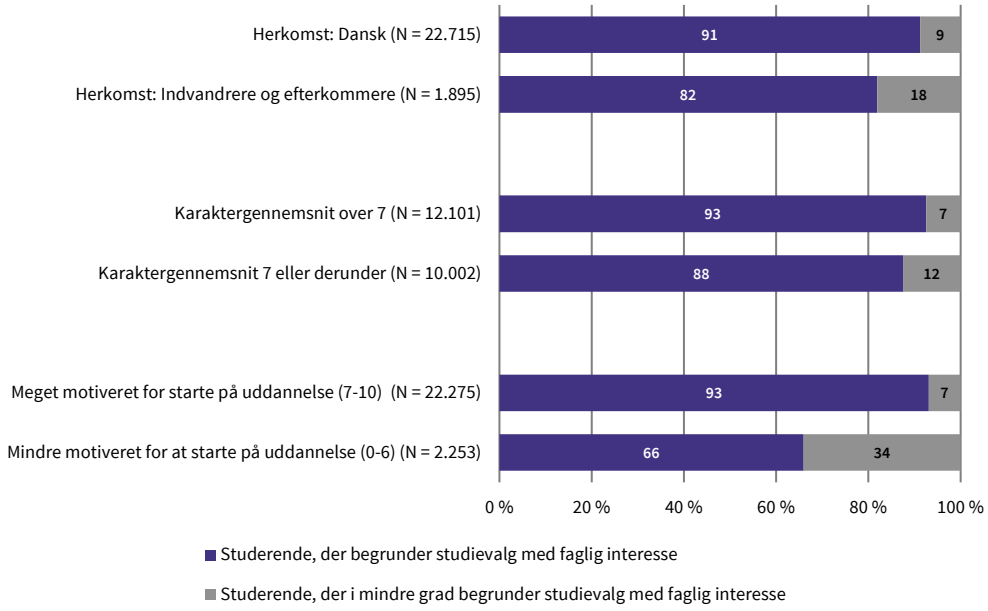
Dernæst viser figuren en sammenhæng mellem tilbøjeligheden til at træffe studievalg på baggrund af faglig interesse for uddannelsen og herkomst. En større andel af de optagne med dansk herkomst begrundede studievalget med faglig interesse for uddannelsen sammenlignet med optagne

med en indvandrer- eller efterkommerbaggrund. Der er tale om 91 % af de unge med dansk herkomst mod 82 % af de unge med indvandrer- eller efterkommerbaggrund. Der er således en forskel på ni procentpoint.

De optagne, der begrundede deres studievalg i faglig interesse for uddannelsen, adskiller sig også fra de optagne, som ikke valgte studie efter faglig interesse, ved at en større andel er optaget på deres førsteprioritet, og ved at en større andel er afklarede med deres uddannelsesvalg.[5]

FIGUR 4.1

Sammenhængen mellem udvalgte karakteristika og studievalg begrundet med faglig interesse for uddannelsen (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om studiemotivation med studievalget. Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1.

4.2 Studievalg, der træffes for at gøre familien glad og stolt, er mere udbredt blandt indvandrere og efterkommere

Figur 4.2 viser, at en større andel af de optagne med indvandrer- eller efterkommerbaggrund begrundede deres uddannelsesvalg med at gøre deres familie glad og stolt, sammenlignet med de

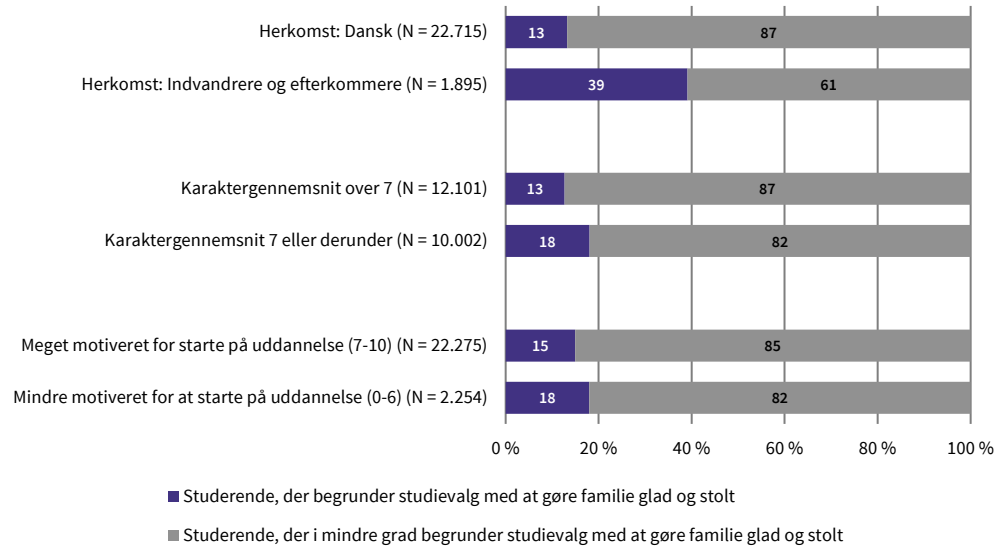
5 Den fulde figur med alle undersøgte parametre kan ses i appendiksfigur B.5.

optagne med dansk herkomst. 39 % af de optagne med indvandrer- eller efterkommerbaggrund valgte bl.a. studie for at gøre deres familie glad og stolt. Dette gør sig kun gældende for 13 % af de optagne med dansk herkomst. Der er således en forskel på 26 procentpoint.

Figuren viser også, at der er en sammenhæng mellem det at vælge studie for at gøre familien glad og stolt samt karaktergennemsnittet. Blandt de optagne med et karaktergennemsnit på 7 eller derunder er en højere andel, der valgte studie for at gøre deres familie glad og stolt, end blandt de optagne med et snit på over 7. Andelene er henholdsvis 18 % og 13 %, hvilket giver en forskel på fem procentpoint. Der er også en mindre forskel, hvad angår andelen, der er motiverede for at starte på uddannelsen.[6]

FIGUR 4.2

Sammenhængen mellem udvalgte karakteristika og studievalg begrundet med at gøre familien glad og stolt (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-korhorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om studiemotivation med studievalget. Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1.

6 Den fulde figur med alle undersøgte parametre kan ses i appendiksfigur B.6. Appendiksfiguren viser blandt andet, at optagne, der begrundede deres studievalg med at ville gøre deres familie glad og stolt, også adskiller sig fra de optagne, som ikke valgte studie efter begrundelsen, ved sjældnere at være optaget på deres førsteprioritet.

4.3 Unge med lave karakterer er mere tilbøjelige til at vælge uddannelser med henblik på at søge anden uddannelse

Figur 4.3 viser, at der blandt de optagne med et adgangsgivende karaktergennemsnit på 7 eller derunder, er en højere andel, der begrundede deres studievalg med at ville øge chancerne for at komme ind på en anden uddannelse. 15 % af de optagne, som har et karaktergennemsnit på 7 eller derunder, begrundede deres studievalg med at ville gøre deres familie glad og stolt. Dette gør sig gældende for 11 % af de optagne, som har et karaktergennemsnit over 7. Der er således en forskel på fire procentpoint.

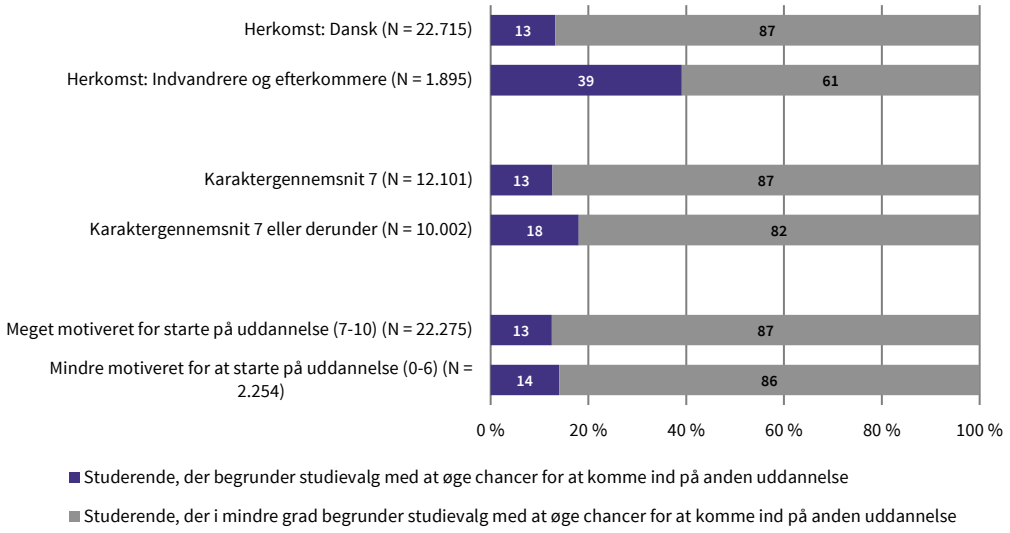
Figuren viser også en sammenhæng mellem tilbøjeligheden til at træffe studievalg med henblik på at søge anden uddannelse og herkomst. Blandt de optagne med en indvandrer- eller efterkommerbaggrund er der en højere andel, der valgte studie for at komme ind på en anden uddannelse, end blandt de optagne med dansk herkomst. Andelene er henholdsvis 20 % og 12 %, hvilket giver en forskel på otte procentpoint. Figuren viser også en ubetydelig forskel, hvad angår andelen, der er motiverede for at starte på uddannelsen

Figur B.7 i appendiks B viser også en markant forskel ift. prioritet. 23 % af de optagne, der *ikke* kom ind på deres førsteprioritet, valgte samtidig uddannelse for at øge chancerne for at komme ind på anden uddannelse. Det samme gælder kun 11 % blandt de optagne, der kom ind på deres førsteprioritet.[7]

7 Den fulde figur med alle undersøgte parametre kan ses i appendiksfigur B.7.

FIGUR 4.3

Sammenhængen mellem udvalgte karakteristika og studievalg begrundet med at øge chancerne for at komme ind på anden uddannelse (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om studiemotivation med studievalget. Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1.

Appendiks A – Litteraturliste

EVA. (2017). *Unge vælger studie med både hjerne og hjerte – og tager ikke let på det.* Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2018). *Studievalg og frafald på de videregående uddannelser – Sammenhængene mellem de studerendes studievalgsproces og deres frafaldsrisiko.* Danmarks Evalueringsinstitut.

Fan Li, K. L. M., & Zaslavsky, A. M. (2017). Balancing Covariates via Propensity Score Weighting. *Journal of the American Statistical Association, 32* (19), 3373-3387.

Harvey, L., Drew, S., & Smith, M. (2006). *The first-year experience: a review of literature for the Higher Education Academy*. York, UK: Higher Education Academy.

Pike, G. R. (2008). Using Weighting Adjustments to Compensate for Survey Nonresponse. *Research in Higher Education,* Volume 49, No. 2, 153-171.

Rosenbaum, P. R., & Rubin, D. B. (1983). The Central Role of the Propensity Score in Observational Studies for Causal Effects. *Biometrika,* Volume *70*, No. 1, 41–55.

Tinto, V. (1993). *Leaving College –Rethinking the causes and cures of student attrition*. University of Chicago Press.

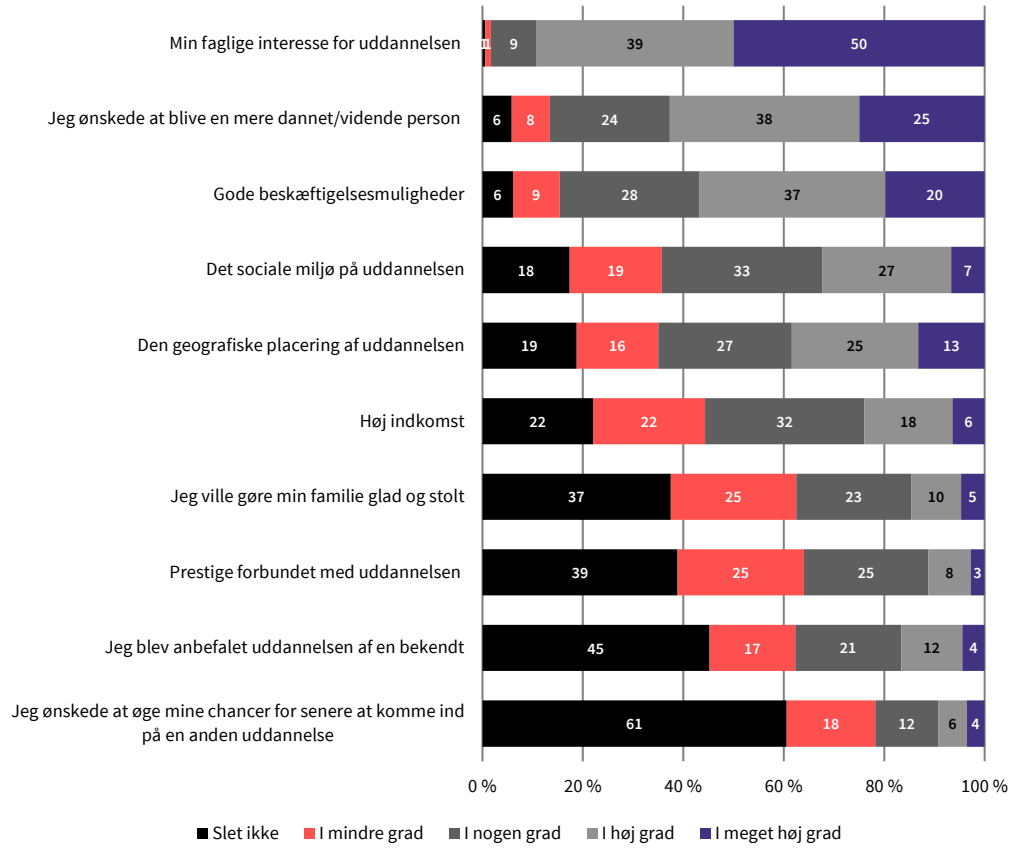
Uddannelses- og Forskningsministeriet (2018). *Frafald og Studieskift – Spørgeskemaundersøgelse blandt frafaldne studerende ved videregående uddannelser*, maj 2019. Uddannelses- og Forskningsministeriet. Lokaliseret 28.05.2019 på: https://ufm.dk/publikationer/2018/filer/frafald-og-studieskift.pdf.

Winship, C., & Radbill, L. (1994). Sampling Weights and Regression Analysis. *Sociological Methods and Research, 23*(2), 230-257.

Appendiks B – Yderligere figurer og tabeller

FIGUR B.1

Forhold, der var vigtige for de studerendes valg af den uddannelse, de blev optaget på (procent)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten.
Note: Figuren viser de studerendes svarfordeling til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?" på de videregående uddannelser i 2018. N = 17.996.

TABEL B.1

Korrelationsmatrice for studievalgsbegrundelser

	[A]	[B]	[C]	[D]	[E]	[F]	[G]	[H]	[I]	[J]
Min faglige interesse for uddannelsen	1									
Det sociale miljø på uddannelsen	0,1	1								
Den geografiske placering af uddannelsen	0,0	0,1	1							
Jeg ønskede at blive en mere dannet/vidende person	0,1	0,1	0,1	1						
Jeg ville gøre min familie glad og stolt	-0,1	0,1	0,1	0,1	1					
Jeg blev anbefalet uddannelsen af en bekendt	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	1				
Prestige forbundet med uddannelsen	0,0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	1			
Gode beskæftigelsesmuligheder	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	1		
Høj indkomst	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3	0,3	1	
Jeg ønskede at øge mine chancer for senere at komme ind på en anden uddannelse	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	1

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten.
Note: Røde tal angiver, at korrelationen ikke er signifikant på et 1 %-niveau, mens resterende tal i matricen er signifikante. De grønne tal angiver en moderat korrelation. De studerende er bedt om at tage stilling til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?" på de videregående uddannelser i 2018. N=17.996.

TABEL B.2

Sammenhængen mellem studievalgsbegrundelser og førsteårsfrafald i fire forskellige modeller (procentpoint)

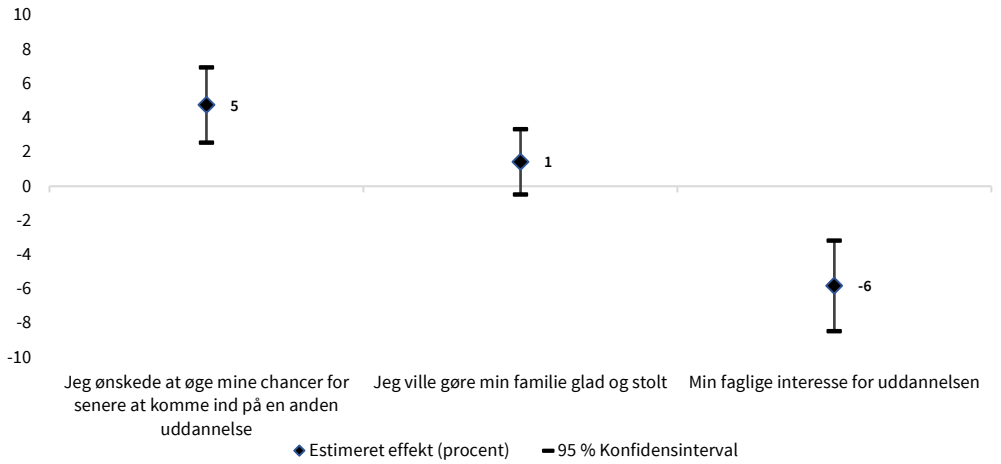
Rangeret efter de estimerede koefficienter i model 4

	Model 1 Bivariat OLS-regression (vægtet)	**Model 2** Regression med kontroller på uddannelsesniveau	**Model 3** Regression med kontroller på både uddannelses- og individniveau	**Model 4** Regression med kontroller på både uddannelses- og individniveau samt yderligere kontrol for afklarethed med studievalget
Jeg ønskede at øge mine chancer for senere at komme ind på en anden uddannelse	7***	5***	4***	3***
Jeg ville gøre min familie glad og stolt	4***	3***	2***	2**
Høj indkomst	1**	1	1	0
Prestige forbundet med uddannelsen	0	1	0	0
Gode beskæftigelsesmuligheder	-1	0	0	0
Den geografiske placering af uddannelsen	0	0	0	0
Jeg ønskede at blive en mere dannet/vidende person	-1**	-1	-1*	0
Det sociale miljø på uddannelsen	-3***	-2***	-1**	-1
Jeg blev anbefalet uddannelsen af en bekendt	-2***	-1	-1	-1
Min faglige interesse for uddannelsen	-11***	-10***	-8***	-6***

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistisk og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Signifikans er markeret p<0,01***, p<0,05** og p<0,1*. Figuren viser regressionsoutput fra analyser med en lineær sandsynlighedsmodel, hvor de forskellige begrundelser for studievalget er dikotome uafhængige variable, og førsteårsfrafald er afhængig variabel. Begrundelser for studievalget måles med spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Optagne, der *begrundede studievalget* med en given faktor, er optagne, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet. Optagne, der *i mindre grad begrundede studievalget* med en given faktor, er studerende, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til samme spørgsmål. Det er angivet ovenfor, om uddannelsesudbudsniveauet er holdt konstant ved at specificere fixed effects-modeller. Dette er tilfældet i modellerne 2, 3 og 4. Derudover er det angivet, om der er anvendt de kontroller på individniveau, som kan ses i appendiks 1.C. Dette er tilfældet i model 3 og 4. I model 4 er afklarethed med studievalget også inkluderet i modellen som kontrolvariabel. Studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed med studievalget, er ekskluderet. Antallet af observationer i model 1 er n = 24.674, i model 2 n = 24.674, model 3 er n = 23.816 samt i model 4 er n = 23.783.

FIGUR B.2

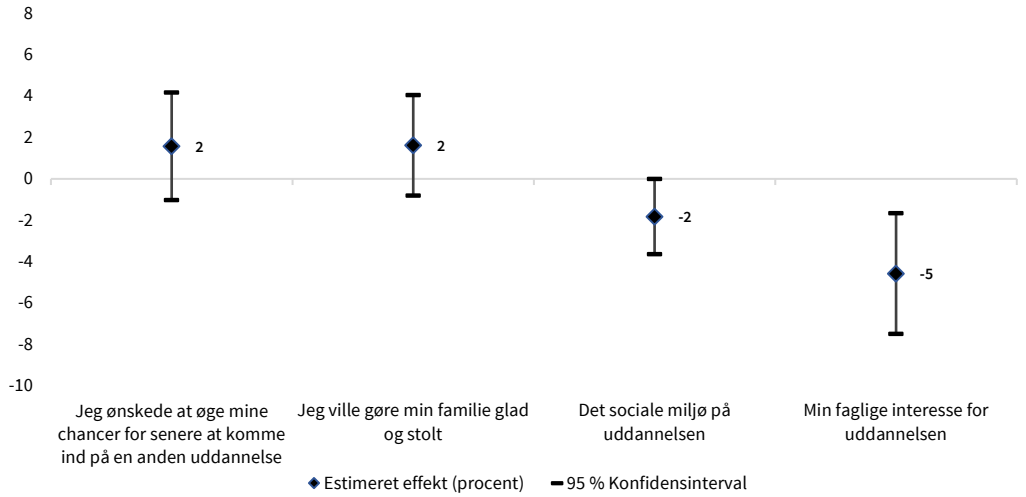
De isolerede sammenhænge mellem udvalgte begrundelser for studievalg og frafaldsrisiko, **universiteter** (procentpoint)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistisk og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Figuren viser regressionsoutput fra analyser med en lineær sandsynlighedsmodel, hvor de forskellige begrundelser for studievalget er dikotome uafhængige variable, og førsteårsfrafald er afhængig variabel. Begrundelser for studievalget måles med spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Optagne, der *begrundede studievalget* med en given faktor, er optagne, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet. Optagne, der *i mindre grad begrundede studievalget* med en given faktor, er studerende, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til samme spørgsmål. I analyserne er uddannelsesudbudsniveauet holdt konstant ved at specificere fixed effects-modeller. Derudover er kontroller på individniveau og afklarethed med studievalget inkluderet i modellerne. Dette svarer til model 4 i tabel B.2. Studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed med studievalget, er ekskluderet. Figuren medtager de tre studievalgsbegrundelser, der var signifikante i model 4 i tabel B.2, og medtager herudover eventuelle yderligere signifikante studievalgsbegrundelser. N = 13.054.

FIGUR B.3

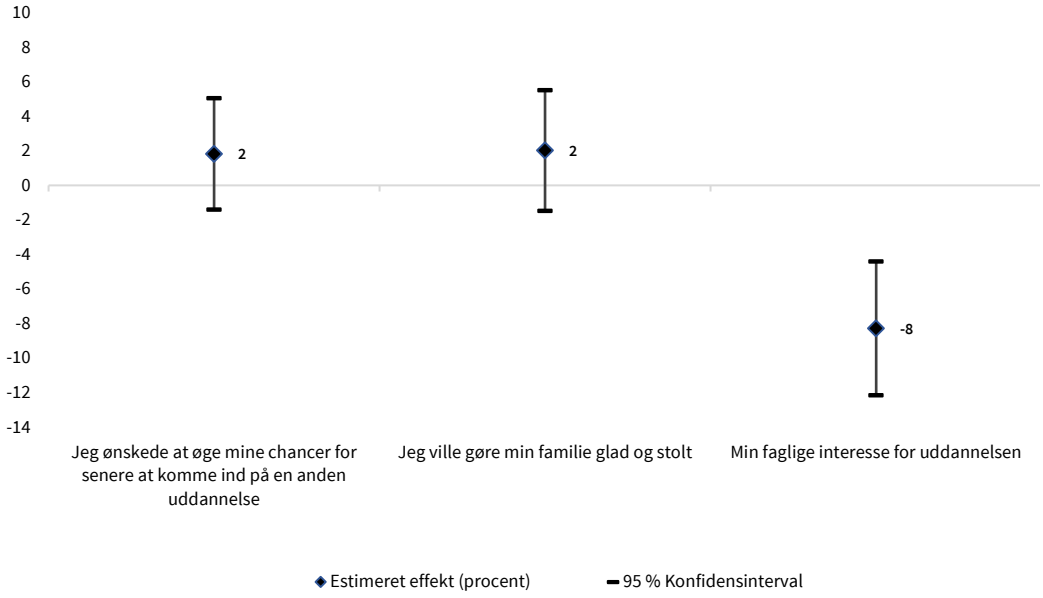
De isolerede sammenhænge mellem udvalgte begrundelser for studievalg og frafaldsrisiko, **professionshøjskoler** (procentpoint)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistisk og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Figuren viser regressionsoutput fra analyser med en lineær sandsynlighedsmodel, hvor de forskellige begrundelser for studievalget er dikotome uafhængige variable, og førsteårsfrafald er afhængig variabel. Begrundelser for studievalget måles med spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Optagne, der *begrundede studievalget* med en given faktor, er optagne, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet. Optagne, der *i mindre grad begrundede studievalget* med en given faktor, er studerende, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til samme spørgsmål. I analyserne er uddannelsesudbudsniveauet holdt konstant ved at specificere fixed effects-modeller. Derudover er kontroller på individniveau og afklarethed med studievalget inkluderet i modellerne. Dette svarer til model 4 i tabel B.2. Studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed med studievalget, er ekskluderet. Figuren medtager de tre studievalgsbegrundelser, der var signifikante i model 4 i tabel B.2, og medtager herudover eventuelle yderligere signifikante studievalgsbegrundelser. N = 6.514.

FIGUR B.4

De isolerede sammenhænge mellem udvalgte begrundelser for studievalg og frafaldsrisiko, **erhvervsakademier** (procentpoint)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistisk og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Figuren viser regressionsoutput fra analyser med en lineær sandsynlighedsmodel, hvor de forskellige begrundelser for studievalget er dikotome uafhængige variable, og førsteårsfrafald er afhængig variabel. Begrundelser for studievalget måles med spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Optagne, der *begrundede studievalget* med en given faktor, er optagne, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet. Optagne, der *i mindre grad begrundede studievalget* med en given faktor, er studerende, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til samme spørgsmål. I analyserne er uddannelsesudbudsniveauet holdt konstant ved at specificere fixed effects-modeller. Derudover er kontroller på individniveau og afklarethed med studievalget inkluderet i modellerne. Dette svarer til model 4 i tabel B.2. Studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed med studievalget, er ekskluderet. Figuren medtager de tre studievalgsbegrundelser, der var signifikante i model 4 i tabel B.2, og medtager herudover eventuelle yderligere signifikante studievalgsbegrundelser. N = 3.746.

TABEL B.3

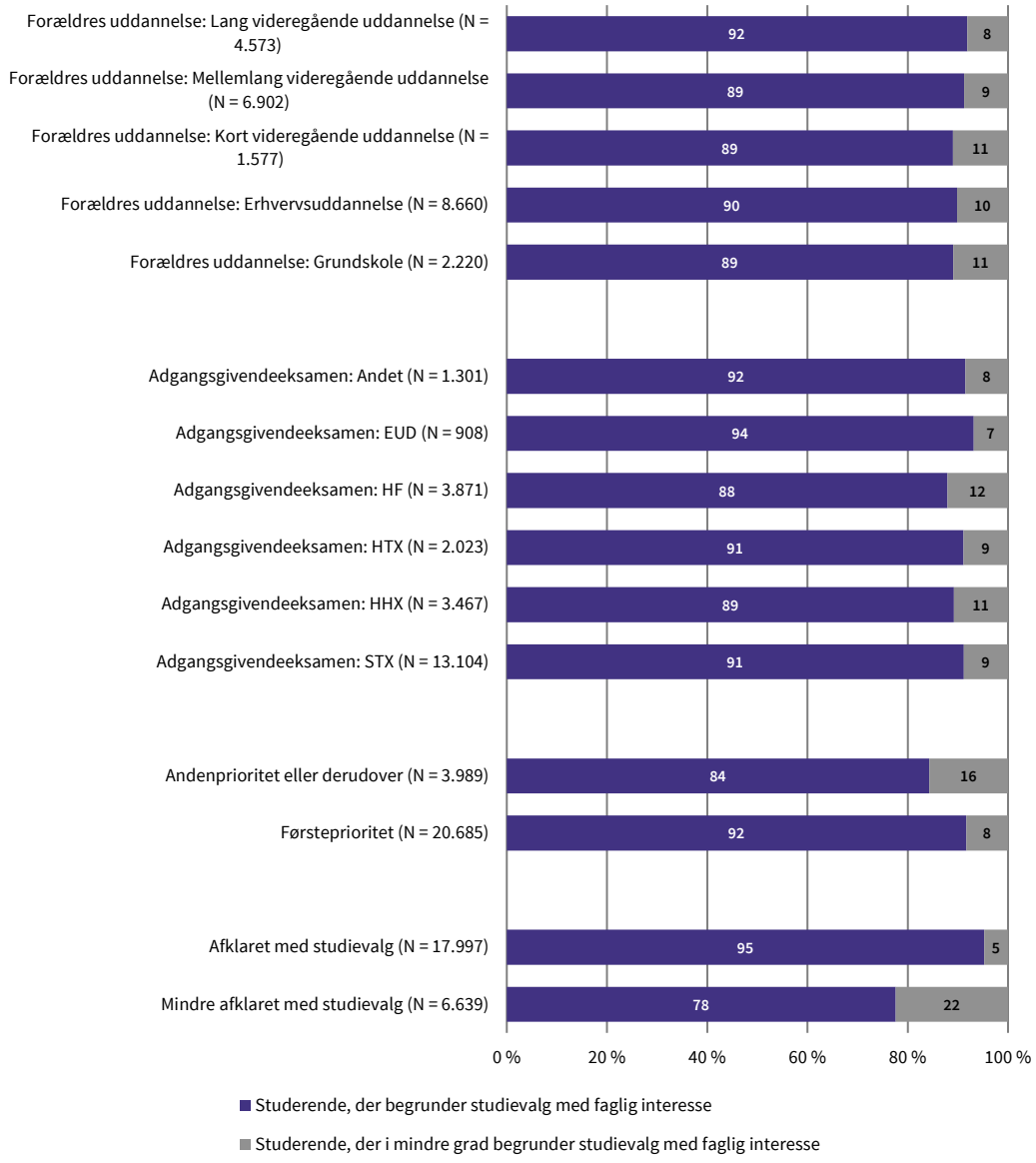
Sammenhængen mellem studievalgsbegrundelser og førsteårsfrafald med samtlige svarkategorier (procentpoint)

	Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad
Min faglige interesse	-	-8	-12**	-16***	-18***
Det sociale miljø på uddannelsen	-	-1	-2**	-2**	-2*
Den geografiske placering af uddannelsen	-	-1	-1	-1	0
Jeg ønskede at blive en mere dannet/vidende person	-	-2	-1	-1	-1
Jeg ville gøre min familie glad og stolt	-	-1	-1	0	4***
Jeg blev anbefalet uddannelsen af en bekendt	-	-2**	-1**	-2**	-1
Prestige forbundet med uddannelsen	-	-1	-1	0	-1
Gode beskæftigelsesmuligheder	-	0	-1	-1	0
Høj indkomst	-	-1	-1	0	0
Jeg ønskede at øge mine chancer for senere at komme ind på en anden uddannelse	-	1*	3**	3**	6**

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistisk og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: I analyserne er svarkategorien "Slet ikke" holdt som referencekategori, hvorfor en tolkning af resultaterne skal gøres i forhold til denne kategori. Signifikans er markeret p<0,01***, p<0,05** og p<0,1. Tabellen viser regressionsoutput fra analyser med en lineær sandsynlighedsmodel, hvor de forskellige begrundelser for studievalget er uafhængige variable, og førsteårsfrafald er afhængig variabel. Begrundelser for studievalget måles med spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". I analyserne er uddannelsesudbudsniveauet holdt konstant ved at specificere fixed effects-modeller. Derudover er kontroller på individniveau og afklarethed med studievalget inkluderet i modellerne. Dette svarer til model 4 i tabel B.2. Studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålet om afklarethed med studievalget, er ekskluderet. N = 23.783.

FIGUR B.5

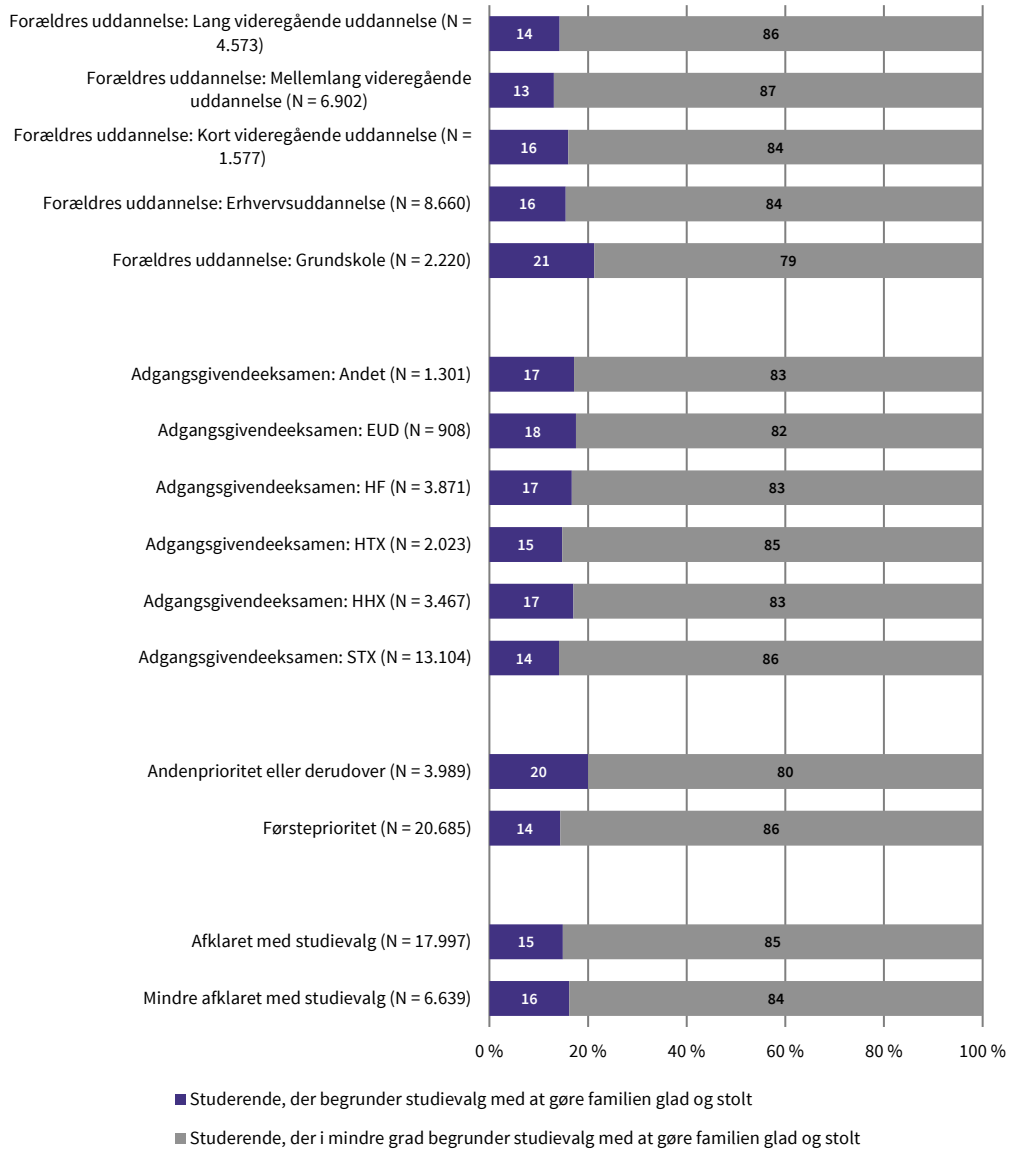
Sammenhængen mellem studerendes karakteristika og studievalget begrundet med faglig interesse

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistisk.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålene om studiemotivation og afklarethed med studievalget. Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1.

FIGUR B.6

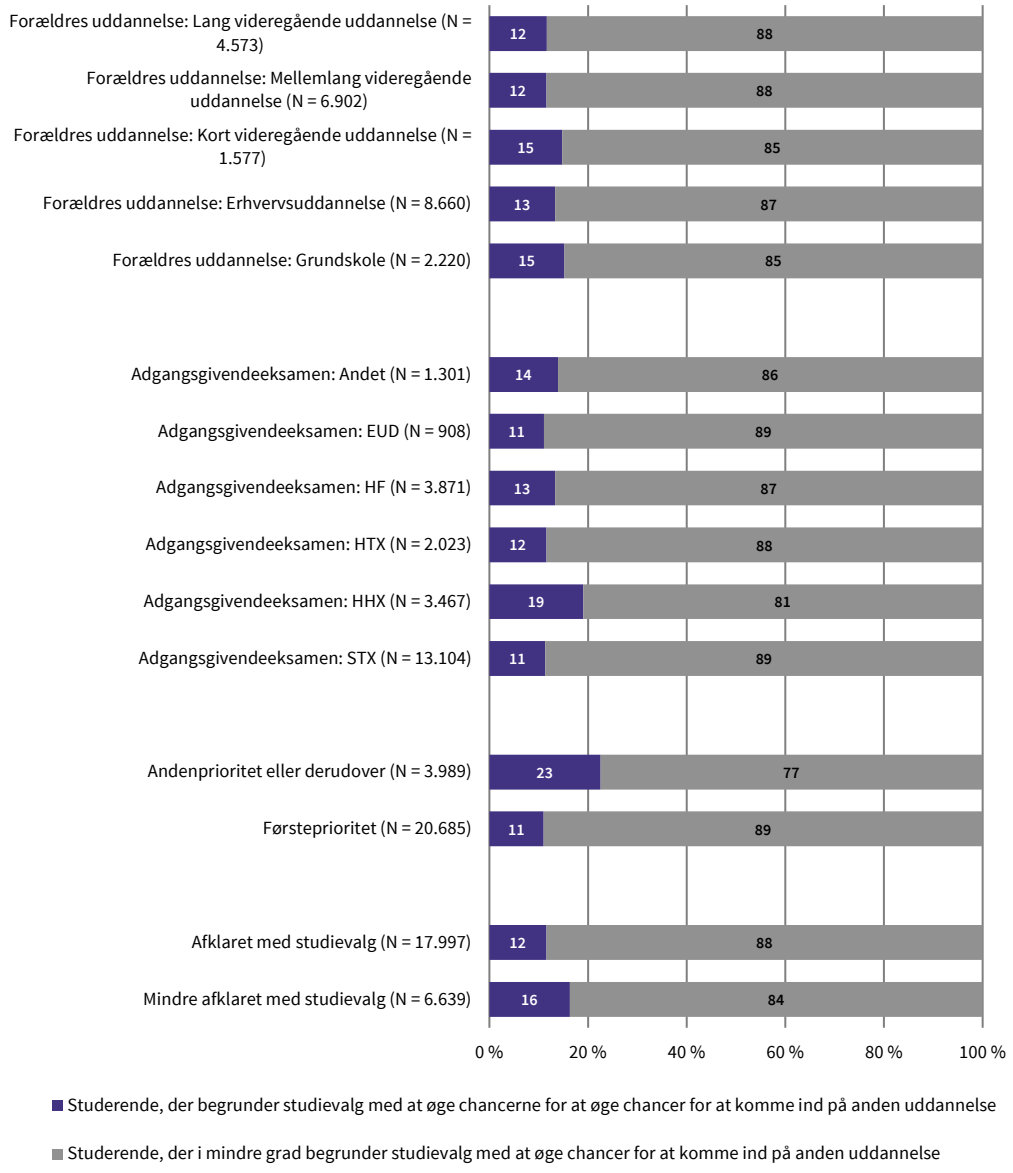
Sammenhængen mellem studerendes karakteristika og studievalget begrundet med at gøre familien glad og stolt

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistisk.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålene om studiemotivation og afklarethed med studievalget. Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1.

FIGUR B.7

Sammenhængen mellem studerendes karakteristika og studievalget begrundet med at øge chancerne for at komme ind på anden uddannelse

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, og registerdata fra Danmarks Statistisk.
Note: De *blå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". De *grå søjler* i figuren angiver unge, der har svaret "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" til spørgsmålet "I hvilken grad var følgende forhold afgørende for din beslutning om at søge ind på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Figuren udelader studerende, som har svaret "Ved ikke" på spørgsmålene om studiemotivation og afklarethed med studievalget. Resultaterne er vægtet efter populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som kan ses i appendikstabel D.1.

Appendiks C – Data, metode og organisering

Datagrundlag

Analyserne i notatet baserer sig på tre datakilder: spørgeskemadata fra EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata indleveret af de videregående uddannelsesinstitutioner.

De tre populationer i notatet

2016-populationen udgjorde alle studerende optaget på videregående studier i sommeren 2016 gennem Den Koordinerede Tilmelding (KOT), der samtidig var sommerstartere, og som stadig var aktive 1. oktober 2016. Det svarer til i alt 44.294 studerende. Heraf deltog i alt 24.674 studerende i den første survey. Dette svarer til en svarprocent på 55,7.

2017-populationen udgjorde alle studerende optaget på videregående studier i sommeren 2017 gennem KOT, der samtidig var sommerstartere, og som stadig var aktive 1. oktober 2017. Det svarer til 44.280 studerende. Heraf deltog i alt 24.745 studerende i den første survey. Dette svarer til en svarprocent på 55,9.

2018-populationen udgjorde alle studerende optaget på videregående studier i sommeren 2018 gennem KOT, der samtidig var sommerstartere, og som stadig var aktive 1. oktober 2018. Det svarer til 43.971 studerende. Heraf deltog i alt 21.824 studerende i den første survey. Dette svarer til en svarprocent på 40,9.

Registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner

Ud over spørgeskemadata indgår der også registerdata fra Danmarks Statistik. Herved får vi oplysninger om eksempelvis de studerendes sociale baggrund og karakterer på ungdomsuddannelserne.

Endelig har de videregående uddannelsesinstitutioner indleveret data om, hvilke studerende der er faldet fra i løbet af det første år på studiet blandt 2016- og 2017-kohorten. Registerdata, frafaldsdata og surveydata kobles sammen på individniveau.

Uddannelsessektorer, der indgår i analyserne

Følgende sektorer indgår i analyserne:

- Universiteterne

- Professionshøjskolerne
- Erhvervsakademierne.

Resultater fra de kunstneriske og maritime studier er ikke med i notatet. Årsagen er, at der er for få besvarelser til, at det er muligt at foretage de relevante statistiske analyser.

Kontrolvariable

De omfattende registerdata giver gode muligheder for at kontrollere for en række faktorer på individniveau, som er målt før de uafhængige variable, som vi er interesserede i. Disse faktorer er målt pre-treatment og er i øvrigt ikke selvrapporterede, som surveydata er. Der er derfor ikke risiko for, at kontrolvariablene er påvirkede af såkaldt post-treatment-bias, hvor kontrolvariable er påvirkede af de uafhængige variable. Vi inddrager kontrolvariable, der som gennemsnit for studenterpopulationen forventes at kunne have betydning for de studerendes studievalgsproces og samtidig de studerendes frafaldsrisiko. Der kontrolleres generelt for variable, der måler:

- De kommende studerendes baggrund og egenskaber, fx etnicitet, forældres uddannelse og indkomst samt gymnasiale karakterer
- Forhold vedrørende optagelse på studiet som optagelsesprioritet og -kvote.
- Afklarethed med studievalget.

Tabel C.1. viser en oversigt over de anvendte kontrolvariable på individniveau i notatets analyser.

TABEL C.1

Oversigt over kontrolvariable

Kontroller – individeffekter
Køn
Alder
Optagelseskvotient (Kvote 1, Kvote 2 eller frit optag)
Optagelsesprioritet (Førsteprioritet og andet)
Adgangsgivende eksamen (STX, HHX, HTX, HF, EUD eller andet)
Forældre højeste fuldførte uddannelse
Gymnasialt karaktergennemsnit
Region
Herkomst – dansk, indvandrer og efterkommer
Afklarethed med studievalget er målt via et spørgsmål i samme spørgeskema. Afklarede unge: unge, der "I høj grad" eller "I meget høj grad" var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte. Mindre afklarede unge: unge, der "I nogen grad", "I mindre grad" eller "Slet ikke" var afklarede omkring deres valg af den uddannelse, de blev optaget på, da de søgte.

Kilde: EVA, 2019

Alle uddannelsesspecifikke forhold er herudover holdt konstant ved at fiksere effekterne på uddannelsesudbudsniveau i fixed effects-regressioner.

Projektets organisering

Notatet er udarbejdet af konsulent Andreas Pihl Kjærsgård (projektleder), konsulent Anna Maria Wallner, chefkonsulent Bjarke Tarpgaard Hartkopf, konsulent Lars Dyrby Andersen, konsulent Mathias Tolstrup Wester samt praktikant Sabine Verning. Herudover har professor Kim Mannemar Sønderskov fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet fungeret som metodisk sparringspartner i forbindelse med udarbejdelsen af notatet. Notatet udgør den sjette af en række publikationer fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), som undersøger forskellige temaer i relation til frafald på de videregående uddannelser i Danmark.

Appendiks D – Vægtningsstrategi

For at vores surveydata kan bruges til at sige noget om populationen af studiestartere i Danmark, er det vigtigt, at vores stikprøver fordeler sig som populationen på centrale variable.

Af tabel D.1 fremgår, at populationen af optagne studerende i sommeren 2016 og analysens stikprøver kun afviger en lille smule fra hinanden på en række centrale variable. For at imødegå disse skævheder i de indsamlede data har EVA beregnet vægte til data, som anvendes i analysens deskriptive dele.

TABEL D.1

Balancetabel

Baggrundsvariabel	Vægtet stikprøve	Stikprøve	Population
Frafald			
Førsteårsfrafald	18,75 %	17,08 %	18,75 %
Køn			
Kvinde	53,24 %	53,28 %	53,28 %
Mand	46,47 %	42,13 %	46,43 %
Manglende angivelse	0,30 %	0,26 %	0,30 %
Alder			
19 år eller derunder	27,44 %	27,19 %	25,89 %
20-21 år	38,16 %	37,69 %	39,93 %
22-23 år	13,45 %	12,99 %	14,67 %
24-30 år	14,16 %	14,08 %	14,15 %
Over 30 år	6,49 %	7,80 %	5,02 %
Manglende angivelse	0,30 %	0,26 %	0,34 %
Optagelseskvotient			
Kvote 1	70,95 %	71,04 %	70,76 %
Kvote 2	25,02 %	24,92 %	25,24 %
Frit optag	4,02 %	4,04 %	4,00 %
Optagelsesprioritet			
Førsteprioritet	83,83 %	85,37 %	83,88 %

Baggrundsvariabel	Vægtet stikprøve	Stikprøve	Population
Andet	16,12 %	14,63 %	16,12%
Adgangsgivende eksamen			
STX	53,11 %	52,95 %	53,10 %
HHX	16,69 %	15,62 %	15,71 %
HTX	14,05 %	12,88 %	13,96 %
HF	8,20 %	8,74 %	8,22 %
EUD	3,68 %	4,12 %	3,70 %
Andet	5,27 %	5,69 %	5,30 %
Forældres højeste fuldførte uddannelse			
Grundskole	9,00 %	8,78 %	9,04 %
Erhvervsuddannelse	35,10 %	35,40 %	35,01 %
Kort videregående uddannelse	6,39 %	6,39 %	6,40 %
Mellemlang videregående uddannelse	27,97 %	27,77 %	27,97 %
Lang videregående uddannelse	18,53 %	18,51 %	18,58 %
Manglende angivelse	3,01 %	3,15 %	2,99 %
Region			
Nordjylland	10,52 %	10,48 %	10,39 %
Midtjylland	24,23 %	24,33 %	23,60 %
Syddanmark	21,44 %	21,29 %	20,02 %
Hovedstaden	28,05 %	28,07 %	29,87 %
Sjælland	12,30 %	12,39 %	12,21 %
Manglende angivelse	3,46 %	3,48 %	3,92 %
Herkomst			
Dansk	92,03 %	93,50 %	92,08 %
Indvandrer	2,11 %	1,85 %	2,21 %
Efterkommer	5,57 %	4,39 %	5,51 %
Manglende angivelse	0,30 %	0,26 %	0,30 %
N	**24.674**	**24.674**	**44.294**

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2016-kohorten, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: *Populationen* er den samlede population af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, *stikprøve* er populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som har svaret på EVA's forløbsundersøgelse, og *vægtet stikprøve* er populationen af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016, som har svaret på EVA's forløbsundersøgelse, hvor denne population er vægtet efter den samlede population af studerende optaget på de videregående uddannelser i 2016.

Beregning af vægte

Med adgang til data for den fulde population er sandsynligheden for at besvare surveyen beregnet vha. en logistisk regressionsmodel. Modellens afhængige variabel angiver, om en respondent har besvaret den pågældende survey eller ej, og som kontrolvariable inddrages samtlige af ovenstående variable fra balancetabellen. Ud fra denne model estimeres den forudsagte sandsynlighed for at besvare surveyen – også kaldet *propensity-scoren*:

$$p(X) = P(Y = 1|X)$$

Propensity-scoren er sandsynligheden for at besvare surveyen betinget på en vektor af de kontrolvariable (X) (Rosenbaum & Rubin, 1983). Propensity-score-vægten beregnes herefter som den inverse funktion af sandsynligheden for at have besvaret surveyen (Fan Li & Zaslavsky, 2017). Hvis fx sandsynligheden for, at en given respondent besvarer surveyen, er 0,1, så tildeles respondenten en vægt på 1/0,1 = 10. På den måde vil svarene fra respondenter med en lavere beregnet sandsynlighed for at besvare surveyen tælle mere i analyserne. Af hensyn til at undgå uhensigtsmæssigt meget støj i målingen er vægte over 35 frasorteret.

På samtlige variable opnås mere balancerede fordelinger i stikprøverne efter vægtning ift. stikprøverne før vægtning, når de sammenlignes med populationen, hvilket fremgår af tabel D.1.

Forbehold

Det er dog vigtigt at pointere, at vægten kun tager højde for observerbare karakteristika og ikke uobserverbare karakteristika. Det vides med andre ord ikke, om stikprøven er balanceret på øvrige variable, som ikke er med i vægtningsmatricen.

Ligeledes skal det nævnes, at selvom vægtningen mindsker bias fra stikprøveudtrækningen, genererer den selvstændigt støj som følge af, at nogle respondenter tildeles mere værdi. Som Pike (2008, s. 167) formulerer det: "[...] there may be a tradeoff between compensating for bias due to survey nonresponse and precision of estimation". Som konsekvens vil vægtningen forstørre standardfejlene, hvorved risikoen for type II-fejl forøges ift. brug af den uvægtede stikprøve (Pike, 2008; Winship & Radbill, 1994). Der er altså ikke nødvendigvis grund til at afvise en variabels betydning, hvis koefficienten bliver insignifikant med vægten appliceret, idet insignifikansen blot kan skyldes, at der er introduceret mere støj. Det anbefales derfor i dele af litteraturen kun at anvende vægte i deskriptive analyser (Winship & Radbill, 1994). Som følge heraf anvendes udelukkende vægten i de deskriptive analyser for at give et retvisende billede af niveauet. Fixed effects-modellerne vil således basere sig på uvægtede data.

Sammenhænge mellem unges begrundelser for studievalg og frafald på de videregående uddannelser

© 2019 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Thomas Søndergaard

ISBN (www) 978-87-7182-297-7

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk